

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ

ԵՊՀ ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏԻ
ՊՐՈՖԵՍՈՐԱԴԱՍԱԽՈՍԱԿԱՆ ԿԱԶՄԻ
ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԻ ՆՅՈՒԹԵՐԻ
ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

1(1) 2018

Երևան - 2018

Հրատարակության և երաշխավորել
ԵՊՀ գիտական խորհուրդը

Գլխավոր խմբագիր՝
իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր,
ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Գ. Ս. Ղազինյան

Գլխավոր խմբագրի տեղակալներ՝
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ա. Ս. Հայկյանց
իրավ. գիտ. թեկնածու,
դոցենտ Կ. Ա. Գևորգյան

Խմբագրակազմ՝
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ա. Հ. Գաբրույան
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ս. Ա. Դիրբանդյան
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ա. Գ. Վաղարշյան
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Գ. Բ. Դանիելյան
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Վ. Վ. Ստեփանյան
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Վ. Դ. Ավետիսյան
իրավ. գիտ. թեկնածու,
դոցենտ Ս. Գ. Մեղրյան

Հիմնադիր և հրատարակիչ՝
Երևանի պետական
համալսարան

Խմբագրության հասցեն՝
ՀՀ, 0025, Երևան,
Ալեք Մանուկյան 1,
ԵՊՀ իրավագիտության
ֆակուլտետ:
Հեռ.՝ 060-71-02-43

Էլ. կայք՝ publications.y-su.am
publishing.y-su.am

Խմբագրությունը կարող է
հրապարակել նյութեր՝
համամիտ չլինելով
հեղինակների
տեսակետներին:

e-mail: law@ysu.am
Տպագրական 32.625 մամուլ:

Տպաքանակը՝ 100
Հանձնված է շարվածքի՝
15.01.2018
Հանձնված է տպագրության՝
20.04.2018

ԲՈՎԱՆՂԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Արթուր Վաղարշյան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԻՐԱՎԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԳՈՐԾԱՌՈՒԹՎՈՐՄԱՆ ՓՈՐՁԸ ԵՎ ԱՐԴԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՍԱՐԵԼԱԳՈՐԾՄԱՆ ՀԱՅԵՑԱԿԱՐԳԱՅԻՆ
ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐ7

Վիկտորյա Օհանյան

ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԿԵՆՍԱԳՈՐԾՄԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ԼՈՒԾՄԱՆ
ՄԻՋՃՅՈՒՂԱՅԻՆ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱԼ ՄՈՏԵՑՈՒՄՆԵՐԸ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ
ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ21

Տարոն Միմոնյան

ԻՐԱՎԱԲԱՆԻ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՀՐԱՎԵՐՆԵՐԸ XXI
ԴԱՐՈՒՄ. ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ34

Варе Геворкян

К ВОПРОСУ О МЕХАНИЗМЕ ВЛАСТИ КАК О СТРУКТУРНОМ
ЭЛЕМЕНТЕ ПОЛИТИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ ОБЩЕСТВА46

Գևորգ Դանիելյան

ՎԱՐՉԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԱԶԳԱՅԻՆ
ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ58

Վարդան Այվազյան

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԻՍԵՄԱՏԵԽՆԻԿԱՆ.....78

Անահիտ Մանասյան

ԿԱՅՈՒՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՐԴԻ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱ-
ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՄՏԱԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՏԵՔՍՈՒՄ95

Ռուստամ Մախմուդյան

ԵԶՐԻՆԵՐԻ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՈՑ ԵՂԵՌՆԻ
ՄԻՋԱԶԳԱՅՆՈՐԵՆ ԶՃԱՆԱԶՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔ111

Հասմիկ Ենգոյան

2016 թ. Դեկտեմբերի 16-ի «ԳՆՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ ՕՐԵՆՔՈՎ
ԱՄՐԱԳՐՎԱԾ ՀՀ ԳՆՈՒՄՆԵՐԻ ԲՈՂՈՔԱՐԿՄԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ
ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԻ ՈՐՈՇ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐ.....130

Рита Арустамян	
ФУНКЦИЯ ОХРАНЫ ПРАВ И СВОБОД ГРАЖДАН И ИХ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ПЕРЕД ОБЩЕСТВОМ	138
Դավիթ Հակոբյան	
ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ ՈՒ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ, ԴՐԱՆՑ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԱՄՐԱԳՐՈՒՄԸ.....	154
Լիպարիտ Մելիքջանյան	
ՀՀ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՎ ՆԱԽԱՏԵՍՎԱԾ ՍԵՐՎԻՏՈՒՏԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ.....	166
Արսեն Թավադյան	
ԱՆՎԱՎԵՐ ԳՈՐԾԱՐՔՆԵՐԻ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ	176
Ռաֆիկ Գրիգորյան	
ՍՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ՎԱՐԿԻ ՎԱՂԱԺԱՄԿԵՏ ՄԱՐՄԱՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ	189
Արա Գաբուզյան	
ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔԻ ՆԱԽԱԳԾՈՎ ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ՔՐԵԱԿԱՆ ՊԱՏԱՄԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՆԱԽԱՏԵՍԵԼՈՒ ՈՐՈՇ ՀԱՐՑԵՐԻ ՇՈՒՐՋ.....	203
Աննա Մարգարյան	
ԱՆՉԱՓԱՀԱՍՆԵՐԻ ՇԵՂՎՈՂ ՎԱՐՔԱԳԾԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ ՀՀ-ՈՒՄ	213
Тигран Симонян	
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ, ГОСУДАРСТВЕННО- ПРАВОВЫЕ, ИДЕОЛОГИЧЕСКИЕ И ВОСПИТАТЕЛЬНЫЕ МЕРЫ ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ ПРЕСТУПНОСТИ МОЛОДЕЖИ.....	234
Սամվել Դիբրանյան	
ՔՐԵԱԴԱՏԱՎԱՐԱԿԱՆ ՕՐԵՆՔԻ ԷԱԿԱՆ ԽԱԽՏՈՒՄԸ ՈՐՊԵՍ ԴԱՏԱԿԱՆ ԱԿՏԻ ԲԵԿԱՆՍԱՆ ՀԻՄՔ	262

Վահե Ենգիբարյան

ԴԱՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՑԻՈՆԱԼ
ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՄԱՆ ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐԸ ՀՀ
ՔՐԵԱԴԱՏԱՎԱՐԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՄԱՏԵՔՍՈՒՄ.....276

Տաթևիկ Սուջյան

ԱՆՁԻ ԿՈՂՄԻՑ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ԳԱՂՏՆԻ ՁԱՅՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՈՐՊԵՍ ԱՊԱՑՈՒՅՑ ՕԳՏԱԳՈՐԾԵԼՈՒ ԹՈՒՅԼԱՏՐԵԼԻՈՒԹՅԱՆ
ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐԸ ՔՐԵԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ296

Արմեն Հովհաննիսյան

ՆՈՐ ԵՐԵՎԱՆ ԵԿԱԾ ԵՎ ՆՈՐ ՀԱՆԳԱՄԱՆՔՆԵՐՈՎ ԲՈՂՈՔ
ՆԵՐԿԱՅԱՅՆԵԼՈՒ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐԻ ՀԵՏ ԿԱՊՎԱԾ
ՀԻՄՆԱՀԱՐՑԵՐԸ.....314

Սերգեյ Մարաբյան

ԱՆՉԱՓՈՒՄԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԴԱՏՏԻԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԿԱՄ ՊԱՏԺԻՑ
ԲՆՈՒՅԹԻ ՀԱՐԿԱԴՐԱՆՔԻ ՄԻՋՈՑ ԿԻՐԱՌԵԼՈՎ ՔՐԵԱԿԱՆ
ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄԸ ԴԱԴԱՐԵՑՆԵԼՈՒ

ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ԸՍՏ ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՆ
ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆՈՐ ՕՐԵՆՍԳՐՔԻ ՆԱԽԱԳԾԻ.....326

Հրայր Ղուկասյան, Անահիտ Հարությունյան

ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏ ՔՐԵԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ
ԿԻՐԱՌՎՈՂ ՏԱԿՏԻԿԱԿԱՆ ՀՆԱՐՔՆԵՐԻ ԹՈՒՅԼԱՏՐԵԼԻ
ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԸ.....352

Գուրգեն Ներսիսյան

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹՈՒՄ ՄԵՂԱԴՐՅԱԼԻ
ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.....375

Սերգեյ Մեղրյան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ
ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆՈՐ ՕՐԵՆՍԳՐՔԻ ՆԱԽԱԳԻԾԸ,
ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՎՈՂ
ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐԸ.....395

Վահե Հովհաննիսյան	
ՈՂՋԱՄԻՏ ԺԱՄԿԵՏՈՒՄ ԳՈՐԾԻ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ	430
Վարդուշ Եսայան	
ՀԱՅՑԱՊԱՀԱՆՋԻ ՓՈՓՈԽՄԱՆ ՀԻՄՆԱՀԱՐՑԵՐԸ	
ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ	445
Վահագն Դալլաքյան	
ՀԱՅՑԻ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.....	458
Օլիմպիա Գեղամյան	
ՋՐՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊՎԱԾ ՎԵՃԵՐԻ ԼՈՒԾՄԱՆ ԱՐՏԱԴԱՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳԻ ՈՐՈՇ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ	472
Տիգրան Խաչիկյան	
ԵՍՏՄ ՄԱՔՄԱՅԻՆ ՕՐԵՆՄԴՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ «ՄԱՔՄԱՅԻՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ ՕՐԵՆՔԻ ՄԻՋԵՎ ՓՈԽՀԱՐԱԲԵՐԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ	484
Հեղինե Գրիգորյան	
ՋՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇ ՀԱՐՑԵՐԻ ՇՈՒՐՋ	496
Անի Սիմոնյան	
ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՊԱՏԱՄԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	513

**ԱՆՎԱՎԵՐ ԳՈՐԾԱՐՔՆԵՐԻ ԻՐԱՎԱԿԱՆ
ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ**

Արսեն Թավադյան

*ԵՊՀ քաղաքացիական իրավունքի ամբիոնի ասիստենտ,
իրավաբանական գիտությունների թեկնածու*

Որքան հին է անձանց ձգտումը ստեղծել որոշակի կառուցակարգ, որը կապահովի իրենց գործողությունների պահպանումը, այնքան էլ հին է դրան հակադիր ձգտումը՝ չեղարկել դրանք: Այդ ձգտման հիմք կարող է լինել ինչպես կողմի ցանկությունը՝ չարամտորեն խուսափել ստանձնած պարտավորության կատարումից, այնպես էլ այն, որ համապատասխան գործողությունը հակասում է օրենքին, բարոյականությանը, սոցիալական նորմերին:

Սույն հոդվածի շրջանակներում ուսումնասիրվելու են հենց այն գործարքները, որոնց գործողությունը չեղարկվում է օրենսդրությանը հակասելու հիմքով: Կուսումնասիրվի՝ ինչ է անվավերությունը, ինչու է օրենսդիրը կիրառում առջինչ և վիճահարույց գործարքների կարգավորումը, կներկայացվի անվավեր գործարքների իրավական բնույթի վերաբերյալ վերլուծություն:

Քաղաքացիական իրավունքի դասագրքերում հանդիպում է անվավեր գործարքների շատ պարզ հասկացություն, որը հանգում է հետևյալ մտքին՝ գործարքն ունի չորս վավերության պայման՝ սուբյեկտներին, կամահայտնությանը, բովանդակությանը և ձևին վերաբերող, և եթե պահպանված չեն այդ պայմանները, դրվում է դրա անվավեր ճանաչելու հարցը¹: Սակայն անվավերությունը չի հանգում գուտ գործարքի արատներին: Դա այն հետևանքն է, որը ի հայտ է գալիս այդ արատների պատճառով: Բայց այդպիսիների առկայությունը որոշ դեպքերում կարող է չհանգեցնել գործարքի անվավերության:

¹ Տե՛ս Բարսեղյան Ս. Կ., Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական իրավունք: Առաջին մաս, ԵՊՀ հրատ., Երևան, 2000 թ., էջ 209, Гражданское право: в 3 т. Том 1: под ред. Сергеева А. П., Толстого Ю. К., Изд-во Проспект, Москва, 2005, էջ 297:

Պետք է նշել, որ Հայաստանի քաղաքացիական օրենսդրության շրջանակներում գործարքի անվավերության մասին կարելի է խոսել միայն այն դեպքում, եթե առկա է արատ գործարքի կնքման պահին՝ ab initio՝ ի տարբերություն որոշ այլ իրավական համակարգերի, որտեղ գործարքի կատարման ընթացքում օրենքի խախտումը նույնպես որոշ դեպքերում կարող է հանգեցնել անվավերության¹:

Ըստ էության ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի² 303-րդ հոդվածը նախատեսում է երկու առանձին հասկացություն՝ առոչինչ և վիճահարույց գործարքներ: Որքան էլ այս հասկացությունները նմանություններ ունեն, այնուամենայնիվ, դրանց միջև կա ինստիտուցիոնալ տարբերություն:

Առոչինչ և վիճահարույց գործարքները չի կարելի դիտարկել որպես անվավեր գործարքների տեսակներ, այլ ավելի շուտ որպես անվավերության հանգեցնող երկու տարբեր գործընթաց: Ըստ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 303-րդ հոդվածի 1-ին կետի՝ «*Գործարքն անվավեր է սույն օրենսգրքով սահմանված հիմքերով դատարանի կողմից այն այդպիսին ճանաչելու ուժով (վիճահարույց գործարք) կամ անկախ նման ճանաչումից (առոչինչ գործարք)*»:

Այսինքն՝ և՛ առոչինչ գործարքի, և՛ անվավեր ճանաչված վիճահարույց գործարքի հետևանքը նույն անվավերությունն է: Երկու դեպքում էլ գործարքը օրենսդրի կողմից չի ճանաչվում որպես իրավաբանական փաստ և չի կարող հանգեցնել այն քաղաքացիաիրավական հետևանքներին, որոնց կողմերը ակնկալում էին³: Վավեր գործարքը միշտ իրավաբանական փաստ է՝ որոշակի եղելություն, որի հետ օրենսդրությունը կապում է իրավահարաբերության ծագումը⁴:

Սակայն օրենսդիրը հստակ նշում է, որ առոչինչ գործարքն անվավեր է ի սկզբանե, այսինքն՝ առկա է ֆիզիկական աշխարհում եղե-

¹ Տե՛ս McKendrick E. Contract Law, Macmillan Press LTD, Houndmills, Basingstoke, Hampshire and London, 1997, էջ 288:

² Տե՛ս Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքի № ՇՕ-239 ՀՀՊՏ 1998.08.10/17 (50), 05.05.1998 թ.:

³ Տե՛ս Гражданское право. В 4 т. Т. 1: Общая часть: отв. ред. Суханов Е. А., Волтерс Клувер, Москва, 2006, էջ 480:

⁴ Տե՛ս Красавчиков О. А. Юридические факты в советском гражданском праве, Госюриздат, Москва, 1958, էջ 116:

լություն, փաստացի կա որոշակի գործողություն կամ կողմերի միջև որոշակի համաձայնություն, այդ համաձայնությունը կարող է նույնիսկ ձևակերպված լինել «գործարք» վերնագրով փաստաթղթում, բայց քաղաքացիաիրավական տեսանկյունից չկա գործարք: Այս դեպքում գործարքի, այսինքն՝ իրավաբանական փաստի մասին որևէ խոսք չի կարող լինել՝ դրա գոյությունը իրավաբանորեն չի ճանաչվում՝ nihil actum est¹:

«Անվավեր գործարք» հասկացությունը միայն լեզվաբանորեն մեկնաբանելիս կարելի է պնդել, որ առկա է հակասություն, քանի որ գործարքն իրավաբանական փաստ է, իսկ անվավերություն նշանակում է դրա բացառում: Այս առումով կարելի էր պնդել, որ «ատոչինչ գործարք», «անվավեր գործարք» հասկացությունները օքսիմորոն են և կարող են կանգնել «սառը կրակ», «աղմկոտ լռություն» և նմանատիպ այլ հասկացությունների կողքին:

Ինչևէ, հեղինակը բավականին բացասական է վերաբերում օրենսդրական ակտերում կիրառվող հասկացությունների լեզվաբանական իմաստով մեկնաբանությանը: Վերջերս բավականին նորաձև է դարձել իրավական ակտերի տերմինները մեկնաբանելիս հղում կատարել տարբեր լեզվաբանական բացատրական բառարանների: Դա դրական տենդենց չէ, սակայն այս հարցի ուսումնասիրությունն այլ գիտական աշխատանքի առարկա կարող է դառնալ:

Այնուամենայնիվ, կարծում եմ, իրավական հասկացությունները պետք է մեկնաբանել իրավաբանական նշանակությամբ: Այս առումով անվավեր գործարքը նշանակում է որոշակի փաստ, որով կողմերը ցանկանում էին առաջացնել իրավաբանական հետևանքներ, սակայն օրենսդրի տեսանկյունից այն չի գնահատվում որպես իրավաբանական: Այլ կերպ ասած՝ այն չի դիտարկվում այնպիսի գործողություն, որից բխող հետևանքի կատարումը, իրականացումը և պահպանումը կերաշխավորվեն պետության կողմից: Եթե կողմերը կնքեն անշարժ գույքի առուվաճառքի պայմանագիր, որը չվավերացնեն նոտարական կարգով, և մի կողմը հրաժարվի գույքը փոխանցել, պետությունը չի երաշխավորի գույքը ստանալու հնարավորության

¹ Ст' u Мейер Д. И., Русское гражданское право / Читения Д. И., Мейера, изданные по запискам слушателей, Издание Николая Тиблена, Санкт-Петербург, 1864, էջեր 189-190:

իրավական պաշտպանություն: Այդ հնարավորությունն իր էությունամբ սուբյեկտիվ իրավունք չէ:

Պետք է նշել, որ տեսական գրականության մեջ անվավեր գործարքները մեկնաբանվում են նաև այլ կերպ: Գիտնականների որոշ մասը կարծում է, որ անվավեր գործարքները, անկախ արատներից, կարելի է համարել գործարք, մյուս մասը դիտարկում է անվավեր գործարքները որպես իրավախախտում¹: Սակայն, կարծում եմ, անվավեր գործարքն ավելի ճիշտ կլինի դիտարկել ոչ թե որպես իրավախախտում, այլ օրենսդրական պահանջների չպահպանման արդյունք, որի պատճառով գործողության հետևանքը չի դիտարկվում որպես իրավական:

Առոչինչ գործարքի դեպքում ակնհայտ է, որ այն իրավաբանական փաստ չէ, և պետությունը չի երաշխավորում դրա կատարումը: Առոչնչությունը ի հայտ է գալիս ipso jure. Եթե վիճահարույց գործարքի անվավեր ճանաչման համար դատական ակտն անհրաժեշտ պայման է, ապա առոչինչ գործարքի դեպքում յուրաքանչյուր շահագրգիռ անձ կարող է այն չընդունել և վերաբերել նրան որպես գոյություն չունեցող²: Առոչինչ ակտը կարող է մերժվել ցանկացած անձի կողմից, ում ներկայացված է պահանջ նշված ակտով³:

Վիճահարույց գործարքների կարգավորումն այլ տրամաբանություն է ենթադրում: Այդպիսի գործարքն ինքնին անվավեր չէ, այլ պետք է այդպիսին ճանաչվի դատարանի կողմից⁴, այսինքն՝ ամեն դեպքում վիճահարույց գործարքը պետք է ճանաչել իրավաչափ, քանի դեռ այդ գործարքի վերաբերյալ դատարանը վճիռ չի կայացրել⁵:

¹ Տե՛ս Кот А. А., Категория недействительности сделок и её место в системе способов защиты гражданских прав// Гражданское общество и развитие гражданского права: сборник статей к юбилею Н. С. Кузнецовой, Юридическая практика, Киев, 2014, էջեր 386-387:

² Տե՛ս Тузов Д. О., Иски связанные с недействительность- сделок: теоретический очерк, «Пеленг», Томск, 1998, էջ 15:

³ Տե՛ս Победоносцев К. П., Курс Гражданского права, ч. 3, «Статут», Москва, 2003, էջ 36:

⁴ Տե՛ս Рабинович Н. В., Недействительность сделок и её последствия, Издательство Ленинградского университета, Ленинград, 1960թ, էջ 14:

⁵ Տե՛ս Рабинович Н. В., Недействительность сделок и её последствия, Издательство Ленинградского университета, Ленинград, 1960, էջ 16:

Ուստի եթե որևէ գործարքի համար նախատեսված է, որ օրենքին հակասելու դեպքում այն կհամարվի վիճահարույց, պետք է նկատի ունենալ, որ այն կայացման պահից շարունակում է դիտարկվել որպես գոյություն ունեցող և բերում է այն հետևանքներին, որոնց ուղղված է՝, այսինքն՝ քանի դեռ առկա չէ դատարանի վճիռ, որը տվյալ գործարքը կճանաչի անվավեր, այն կհամարվի պայմանական իրավաչափ²:

Սա նշանակում է, որ մինչև համապատասխան վճռի առկայությունը՝ պետությունը երաշխավորում է այդ գործարքի կատարումը: Այդպիսի գործարքով կատարվածը պետք է դիտարկել իրավաչափ վիճահարույց գործարքը մինչև դրա անվավեր ճանաչումը վավեր է:

Այս տրամաբանությունից բխում են բազմաթիվ հետևանքներ, այդ թվում՝ այն, որ գրեթե բոլոր երկրների օրենսդրություններում օրենքին հակասող գործարքների համար կիրառվում է «առոչնչության կանխավարկածը», ըստ որի՝ օրենքին հակասող գործարքը համարվում է առոչնչ, քանի դեռ օրենքով այլ հետևանք նախատեսված չէ: Մասնավորապես Մերգենը նշում է, որ ըստ ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքի³ օրենքին հակասող բոլոր գործարքները, ընդհանուր կանոնի համաձայն, համարվում են առոչնչ, իսկ վիճահարույց միայն օրենքով ուղղակի նախատեսված դեպքերում⁴, էնեկցեռուսը նշում է, որ Գերմանիայի քաղաքացիական կանոնագրքի համաձայն՝ գործարքը առոչնչ է, եթե պարունակում է օրենքին հակասող բովանդակություն⁵, Ֆրանսիայի քաղաքացիական իրավունքին նվիրված

¹ Տե՛ս Կուզով Դ. Օ., Теория недействительности сделок: опыт российского права в контексте европейской правовой традиции, М., 2007, էջ 155:

² Տե՛ս Ալեյնով Ի. Ա., Влияние законодательства о защите конкуренции на гражданско-правовые сделки, дисс. ... к.ю.н., Москва, 2010, էջ 44:

³ Ճիշտ է, 2013 թ. ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքի 168-րդ հոդվածի փոփոխության արդյունքում սահմանվեց օրենքին հակասող գործարքի «վիճահարույցության կանխավարկածը», բայց դրա հետ մեկտեղ սահմանվեց, որ երրորդ անձանց իրավունքները և շահերը, հանրային շահերը խախտող գործարքն առոչնչ է:

⁴ Տե՛ս Гражданское право, под ред. Сергеева А. П., Толстого Ю. К., Том 1, Проспект, Москва, 2005, էջ 310:

⁵ Տե՛ս Эннекцерус Л. Курс германского гражданского права, полутом 1, Издательство иностранной литературы, Москва, 1950, էջ 118:

աշխատությունում Մորանդիերը նույնպես նշում է, որ գործարքի ոչ թույլատրելի հիմքը բերում է բացարձակ անվավերության,¹ այսինքն՝ առոչնչության:

Ուետք է նշել, որ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրքը տվյալ հարցում բավականին յուրօրինակ մոտեցում է դրսևորել: Մեզ մոտ կիրառվում է օրենքին հակասող գործարքի «վիճահարույցության կանխավարկածը»՝ եթե գործարքը չի կարող գնահատվել որպես առոչնչինչ, այն վիճահարույց է²: Այս մոտեցումը չի համապատասխանում իրավական համակարգի ինստիտուցիոնալ գործողությանը՝ բերելով ներքին հակասության: Դա հիմնավորելու համար պետք է վերլուծել, թե ինչից է ծագել առոչնչինչ և վիճահարույց գործարքների բաժանումը, և որն է դրա նպատակը:

Անվավեր գործարքների բաժանումը առոչնչի և վիճահարույցի հռոմեական իրավունքի միջնադարյան և նոր ժամանակների մեկնաբանման արդյունք է: Հին Հռոմում գործարքները կա՛մ անվավեր էին ցիվիլ իրավունքին հակասելու հիմքով՝ այդպիսի գործարքներն առոչնչինչ էին, կա՛մ էլ դադարում էին գործել պրետորական յուրիսդիկցիայի հիմքով՝ դիտարկվելով որպես վիճահարույց: Այդ բաժանումն ուժը պահպանեց, երբ ցիվիլ և պրետորական իրավունքների միջև տարբերությունը վերացավ³:

Բայց ո՞րն է այս բաժանման պահպանման նպատակը, ինչո՞ւ է օրենսդիրը պահպանում առոչնչինչ և վիճահարույց գործարքների բաժանումը: Տեսական գրականության մեջ առկա մոտեցումները կարելի է բաժանել հիմնականում երեք խմբի.

- Անվավեր գործարքները բաժանվում են նշված խմբերի, քանի որ օրենսդիրը գործարքի որոշ արատներ դիտարկում է ավելի ծանր, քան մնացածը:

¹ Տե՛ս Морандьер Л., Гражданское право Франции, том 2, Издательство иностранной литературы, Москва, 1960, էջ 280:

² Տե՛ս ՀՀ Վճռարկելի դատարանի թիվ 3-1628(ՎԴ) քաղաքացիական գործով 26.10.2006 թ.-ի որոշում:

³ Տե՛ս Дернбург Г., Пандекты, Том I, Университетская типография, Москва, 1906 թ., էջ 331:

- Բաժանումը կատարվում է՝ հիմք ընդունելով, թե ինչ շահ է խախտվում՝ մասնավոր, թե հանրային: Հանրային շահի խախտման դեպքում կիրառվում է առոչինչ գործարքի կարգավորումը:

- Երրորդ մտտեցման համաձայն՝ բաժանումը կատարվում է՝ գործարքի արատների ակնհայտությունից ելնելով: Եթե արատն ակնհայտ է, ապա այդպիսի գործարքը առոչինչ է¹:

Կարծում եմ՝ վերոնշված բոլոր մտտեցումները թերի են: Դրանց բոլորի թույլ կողմերը երևում են հենց օրենսդրության ուսումնասիրությունից: Քննարկեմ դրանք առանձին-առանձին:

Արատների ծանրության մտտեցում: Բռնության ազդեցության տակ կնքված գործարքը համարվում է վիճահարույց, իսկ անգործունակ ճանաչված անձի կնքած գործարքը՝ առոչինչ: Ակնհայտ է, որ որպես գործողություն՝ բռնությունն ավելի վտանգավոր է, քան անգործունակ քաղաքացու հետ պայմանագիր կնքելը:

Հանրային և մասնավոր շահի մտտեցում: Ինչպես նշվեց, այս մտտեցման կողմնակիցները կարծում են, որ հանրության շահերը ունահարող գործարքն առոչինչ է, մնացած դեպքերում՝ վիճահարույց: Նախ՝ բավականին բարդ է գնահատել՝ որոշակի շահ զուտ մասնավոր է, թե նաև հանրային տարրեր ունի: Ցանկության դեպքում ցանկացած մասնավոր շահ կարելի է դիտարկել հանրային: Օրենսդրության վերլուծությունը նույնպես ստիպում է նշել, որ այս մտտեցումը չի հիմնավորվում: Անչափահաս անձի կնքած գործարքը, որը, կարծում եմ, վերաբերում է միայն այդ մասնավոր անձին, առոչինչ է, իսկ առանց լիցենզիայի կնքած գործարքը՝ վիճահարույց, և դա այն դեպքում, երբ լիցենզիայի հիմնական նպատակն այն է, որ որոշակի գործունեություն, հենց հանրային շահից ելնելով, պետք է առավել չափով կարգավորվի:

Արատի ակնհայտության մտտեցում: Այս մտտեցումը նույնպես շատ պարզ կարելի է մերժել: 14-ից 18 տարեկան անձի կնքած գործարքը վիճահարույց է, իսկ, օրինակ, շինծու և կեղծ գործարքները, որոնց առկայությունը բարդ է հիմնավորել՝ առոչինչ: Գերմանական օրենսդրությանը համաձայն՝ գործարքն առոչինչ է, եթե հակասում է

¹ Ավելի մանրամասն տե՛ս Тузов Д. О., Ничтожность и оспоримость юридической сделки: пандектное учение и современное право, Статут, Москва, 2006, էջեր 150-160:

այդ թվում՝ հանրային կարգին¹: Հատկապես հանրային կարգին անհամապատասխանությունը շատ բարդ ապացուցողական խնդիր է, ուստի այս մոտեցումը ևս չի հիմնավորվում:

Այնուամենայնիվ, չի կարելի ընդհանրապես մերժել օրենսդրական որևէ տրամաբանություն և հղում կատարել միայն Հին Հռոմից եկած ավանդույթին: Դա կհակասի իրավական կարգավորման հիմնական հատկանիշներից մեկին, որը տարբերում է այն սոցիալական այլ կարգավորիչներից իրավական կարգավորումը միշտ ռացիոնալ է:

Կարծում եմ՝ այսպիսի բաժանման հիմնական հիմքը իրավական համակարգի ինստիտուցիոնալ գործողության ապահովումն է: Այսպիսի բաժանմամբ ապահովվում են այդ համակարգի աշխատանքը և անհակասականությունը: Փորձել բացատրել այս պնդումը:

Ինչպես նշվեց, առաջին գործարքը բնութագրում է այն գործողությունը, որը պետությունը չի դիտարկում որպես իրավաբանական փաստ: Վիճահարույց գործարքն այն գործարքն է, որը թեկուզ ունի արատ, սակայն պետությունը դիտարկում է այն որպես իրավաբանական փաստ՝ փաստ, որն առաջացնում է իրավական հետևանքներ, և պետությունն ապահովում ու երաշխավորում է դրանից ծագող սուբյեկտիվ իրավունքի գործողությունը:

Այս իսկ պատճառով քաղաքացիական իրավունքի երկրների մեծամասնությունում օրենքին հակասող գործարքը առաջինն է: Եթե օրենքին հակասող գործարքը վիճահարույց է, նշանակում է՝ պետությունը մի կողմից նշում է, որ քանի դեռ այն անվավեր չի ճանաչվի, ինքը կերաշխավորի դրա կատարումը և դրա շրջանակներում կատարվող գործողությունը կդիտարկի օրինական, մյուս կողմից, սակայն, արգելում է նշված գործողությունը:

Դա իրականում կարող է հանգեցնել աբսուրդ հետևանքների: Օրինակ՝ Հայաստանի Հանրապետությունում արգելվում է էվթանազիան²: Սակայն, քանի որ մեզ մոտ կիրառվում է օրենքին հակասող գործարքների վիճահարույցության կանխավարկածը, ստացվում է եթե անձը կնքի պայմանագիր, որով պարտավորվի մյուս անձին

¹ Տե՛ս Basil S Markesinis, Hannes Unberath, Angus Johnston, *The German Law of Contract*, Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon, 2006, էջ 228:

² Տե՛ս Հայաստանի Հանրապետության օրենք «Բնակչության բժշկական օգնության և սպասարկման մասին» № ՀՕ-42, ՀՀԱԺՏ 1996/7-8, 04.03.1996 թ.:

կյանքից զրկել, պետությունը կղիտարկի այդ գործարքն օրինական և պարտավոր կլինի երաշխավորել դրա կատարումը: Արդյունքում եթե կողմը կատարի իր պարտավորությունը՝ կյանքից զրկի մյուս կողմին, նրան դժվար կլինի պատասխանատվության ենթարկել, քանի որ նա կատարել է արարք, որը պայմանական, սակայն, օրինական է ճանաչվում պետության կողմից, ավելին՝ կյանքից զրկողը կարող է հատուցում պահանջել իր գործողության համար:

Այս օրինակը բավականին կոպիտ է, սակայն դրանով ես ցանկանում էի ցույց տալ, որ օրենքին հակասող գործարքը չի կարող վիճահարույց համարվել, այլապես խափանվում է իրավական համակարգի գործունեությունը:

Կարելի է բերել նաև զուտ քաղաքացիաիրավական օրինակ: ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 346-րդ հոդվածը հստակ նշում է, որ պարտավորությունը պարտականություններ չի ստեղծում որպես կողմ չմասնակցող անձանց (երրորդ անձանց) համար: Ստացվում է, որ եթե կնքվում է այդպիսի գործարք, այն հակասում է օրենքին, հետևաբար վիճահարույց է: Այսինքն՝ պետությունն ամեն դեպքում երաշխավորում և ապահովում է դրա կատարումը՝ դրանից ծագող իրավունքի իրացումը մինչև դրա անվավեր ճանաչումը: Արդյունքում, ներկայիս կարգավորման շրջանակներում, եթե առկա է գործարք, որը պարտավորություն է ստեղծում դրանում չմասնակցող անձի համար, վերջինս պետք է դիմի դատարան այդ գործարքն անվավեր ճանաչելու պահանջով, այլապես պետությունը կապահովի այդպիսի վիճահարույց գործարքով ծագած իրավունքի իրականացումը: Իսկ հայցային վաղեմության մեկամյա ժամկետի անցնելու պարագայում երրորդ անձն ընդհանրապես կզրկվի այդպիսի հնարավորությունից:

Առոչինչ և վիճահարույց գործարքների ուսումնասիրության հիմնական մեթոդական սխալն այն է, որ հետազոտողների զգալի հատված ցանկանում է այսպիսի բաժանման հիմքը տեսնել դատավարական ապացուցման մեջ: Իսկապես, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 303-րդ հոդվածի նախնական ուսումնասիրությունից հնարավոր է ենթադրել, որ առոչինչ գործարքի դեպքում ապացուցում չի պահանջվում, իսկ վիճահարույց գործարքի պարագայում դատարանում պետք է բերվեն համապատասխան հիմնավորումներ:

Մակայն դա սխալ մեթոդաբանական մոտեցում է: Ե՛վ առոչինչ, և՛ վիճահարույց գործարքների պարագայում դատավարական տեսանկյունից առկա են որոշակի փաստեր, որոնք, անկախ ամեն ինչից, պետք է ապացուցվեն: Պետք է ապացուցվի, որ գործարքի կողմը մինչև 14 տարեկան է (ինչը իրականում ակնհայտ անձից չի երևում, ուստի և պետք է ներկայացվի և ուսումնասիրվի ծննդյան վկայականը), որ անձը անգործունակ է (ներկայացնելով համապատասխան վճիռը), այնպես էլ այն, որ կեղծ գործարքը կնքվել է առանց համապատասխան իրավական հետևանքներ առաջացնելու մտադրության:

Օրենսդրի այն խոսքերը, որ առոչինչ գործարքն անվավեր է ի սկզբանե, իսկ վիճահարույցը՝ այդպիսին ճանաչվելուց հետո, չի կարելի մեկնաբանել այն իմաստով, որ մի դեպքում ապացուցված է, որ գործարքը անվավեր է, մյուս դեպքում պետք է դա ապացուցել: Մա պետք է մեկնաբանել այն տրամաբանությամբ, որ առոչինչ գործարքը, անկախ ամեն ինչից, չի առաջացնում իրավական հետևանքներ՝ չհանդիսանալով իրավաբանական փաստ, իսկ վիճահարույցն առաջացնում է: Անվավեր ճանաչման հայցով հայցվորը պահանջում է վիճահարույց գործարքի՝ որպես իրավաբանական փաստի վերացում:

Ինչպես նշվեց, ՀՀ-ում կիրառվում է օրենքին հակասող գործարքների վիճահարույցության կանխավարկածը, որի պարագայում հայց կարող է ներկայացնել միայն ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքով նախատեսված անձը: Քանի որ այդպիսի անձ օրենսգրքով նշված չէ, ստացվում է, որ օրենքին հակասող գործարքի անվավեր ճանաչման հայց որևէ մեկը չի կարող ներկայացնել: ՀՀ դատարանների նախագահների խորհրդի 03.05.2013 թ. թիվ 133 որոշմամբ¹ փորձ է արվել որոշակի լուծում տալ այս խնդրին, մասնավորապես նշվել է, որ այդ դեպքում հայց կարող է ներկայացնել շահագրգիռ անձը:

Բաց թողնելով ՀՀ դատարանների նախագահների խորհրդի՝ այսպիսի մեկնաբանությունն տալու իրավասության վերաբերյալ

¹ Տե՛ս ՀՀ դատարանների նախագահների խորհրդի 03.05.2013 թ. թիվ 133 որոշում «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի կիրառման դատական պրակտիկայի մասին»
http://www.court.am/files/news/2521_am.pdf:

հարցը՝ պետք է նշել, որ սա միայն արտաքին լուծում է և չի վերացնում այն ինստիտուցիոնալ տարբերությունը, որ առկա է առոչինչ և վիճահարույց գործարքների միջև:

Այդ ինստիտուցիոնալ տարբերությունն այնքան ակնհայտ է, որ պրակտիկ գործունեության մեջ իրավակիրառ մարմինները օրենքին հակասող գործարքներին, ըստ էության, վերաբերում են որպես առոչինչ գործարքներ: Համապատասխան իրավակիրառողը, իհարկե, կարող է չընկալել այս տարբերության տեսական հիմքը, սակայն վերջինս օրենքին հակասող գործարքին երբեք չի կարող վերաբերել որպես պայմանական վավեր՝ այնպիսի գործարք, որից ծագող իրավունքներն ապահովվում և երաշխավորվում են պետության կողմից:

Մեկ օրինակ բերեմ, որն ակնհայտ է պրակտիկայից: «Արժութային կարգավորման և արժութային վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքի¹ 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետությունում բոլոր վճարումները իրականացվում են ՀՀ դրամով: Վարչական իրավախախտումների մասին ՀՀ օրենսգրքի² 165-րդ հոդվածը պատասխանատվություն է նախատեսում վճարումը դրամով չիրականացնելու համար: Այս պատասխանատվությունը լիազոր մարմինը բավականին ակտիվությամբ կիրառում է: Սակայն իրականում արտարժույթով վճարում նախատեսող գործարքը վիճահարույց գործարք է, և պետությունը դրան պետք է վերաբերի, ինչպես նշվեց, որպես պայմանական վավեր գործարքի և երաշխավորի դրա կատարումը՝ դիտարկելով դրա շրջանակներում կատարված գործողություններն օրինական, քանի դեռ գործարքն անվավեր չի ճանաչվել:

Դրա հետ մեկտեղ Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 9-րդ հոդվածը վարչական իրավախախտման տարրերից է դիտարկում հակաիրավականությունը: Ստացվում է, որ քանի դեռ այդպիսի գործարքն անվավեր չի ճանաչվել, լիազոր մարմինը պատասխանատվություն չի կարող կիրառել:

¹ Տե՛ս Հայաստանի Հանրապետության օրենք «Արժութային կարգավորման և արժութային վերահսկողության մասին» № ՀՕ-135-Ն, ՀՀՊՏ 2004.12.28/72(371), հոդ. 1456, 24.11.2004 թ.:

² Տե՛ս Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգիրք ՀՄՄՀԳՄՍ 1985/23 06.12.1985 թ.:

Սակայն լիազոր մարմինը պատասխանատվություն կիրառում է առանց այդպիսի ճանաչման, իսկ այն անձինք, ում նկատմամբ կիրառվում է իրավախախտումը, չեն էլ վիճարկում պատասխանատվություն կիրառող ակտը հենց այս հիմքով: Արդյունքում ստացվում է, որ հասարակական ընկալման մեջ օրենքին հակասող գործողությունը գնահատվում է որպես առոչինչ՝ իրավական փաստ չհանդիսացող արարք, որն իրավական հետևանք չի կարող առաջացնել և չի կարող երաշխավորվել և ապահովվել պետության կողմից:

Արդյունքում ակնհայտ է դառնում, որ առոչինչ և վիճահարույց գործարքների բաժանման նպատակն իրավական համակարգի գործունեության ապահովումից է բխում: Այն դեպքում, երբ օրենքին հակասող գործարքի համար կիրառվում է «վիճահարույցության կանխավարկած», իրավական համակարգում ի հայտ է գալիս ներքին հակասություն (պետությունը մի կողմից արգելում է արարքը, մյուս կողմից՝ ապահովում և երաշխավորում դրա կատարումը մինչև անվավեր ճանաչումը), որն անհնար է հաղթահարել առանց օրենքին հակասող գործարքների համար «առոչնչության կանխավարկածի» սահմանման:

РЕГУЛИРОВАНИЕ НЕДЕЙСТВИТЕЛЬНЫХ СДЕЛОК В РЕСПУБЛИКЕ АРМЕНИЯ

Арсен Тажадян

Ассистент кафедры гражданского права ЕГУ,

кандидат юридических наук

В статье даётся определение недействительных сделок, описываются подходы к их регулированию. Нами анализируются ничтожные и оспоримые сделки, исторические причины возникновения этого деления, исследуются основные подходы, связанные с целью такого деления. На основе такого анализа, автор предлагает свой подход к логике деления недействительных сделок на ничтожные и оспоримые, утверждая, что такое деление исходит из необходимости обеспечения институционального действия правовой системы.

REGULATION OF INVALID CONTRACTS IN THE REPUBLIC OF ARMENIA

Arsen Tavadyan
*Assistant at the YSU Chair of Civil Law,
Candidate of Legal Sciences*

Description of invalid contract, main approaches of its regulation are given in the Article. Void and voidable contracts, historic reasons of such division are analyzed. Main approaches related to the purpose of such division are explored. Based on such analysis, the author suggests his approach to the logic of division of invalid transactions into void and voidable ones, claiming that such division is necessary, because of necessity to ensure the institutional action of the legal system.

Բանալի բառեր - գործարք, անվավերություն, առոչինչ, վիճահարույց
Ключевые слова: сделка, недействительность, ничтожность, оспори-
мость

Keywords: contract, invalidity, void, voidable